

RECIPROCIAT

QUERALT ARANDA

La nostra societat actual està fortament determinada per la lògica capitalista d'acumulació. Menysprea, aclapara i rebutja sempre que pot altres formes de produir i generar riquesa material i social. Idealitza un món en què l'únic vincle existent entre les persones és el *cash nexus*, que Thomas Carlyle defineix com a relació de les persones connectades únicament per llaços de mercat. Malgrat tot, per a l'aprovisionament de qualsevol bé o servei, podem recórrer molts altres circuits. Warde els enumera: mercat, estat, domèstic i comunal. Les relacions que es desenvoluparan poden ser d'intercanvi, de mercat, d'obligació familiar, drets ciutadans i/o reciprocitat.

Mauss, en un estudi de les societats primitives, definia reciprocitat com el moviment impulsat per les forces socials i morals que vinculen a persones i objectes. Més endavant Gouldner (1960) la defineix com a norma moral: *"si desitjes que els altres t'ajudin, tu els has d'ajudar"*. Shalins entén que hi ha diversos tipus de reciprocitat segons les distàncies socials existents. La reciprocitat negativa és la que preval quan la distància social no significa relació entre qui dona i rep. L'interès material té aleshores com a única motivació la transacció. Així, la reciprocitat no és un concepte universal que permeti excloure'n l'ús que en feien aquelles societats primitives basades en l'igualitarisme i, per tant, associada a la idea de compartir.

L'activitat econòmica s'entendria integrada en aquestes pràctiques de reciprocitat comunitària. En el àmbit de l'intercanvi, Polanyi distingeix tres aplicacions: moviment de canvi de mans, d'apropiació a una taxa fixe o d'apropiació a una taxa negociada. La particularitat de la integració de la reciprocitat en el sistema del mercat la trobem en que les relacions s'erigeixen en una esfera independent sense altres obligacions socials i polítiques. Polanyi advertia (1971): *"... significa la gestió de la societat com adjunta al mercat. En lloc que l'economia s'insereixi en les relacions socials, les relacions socials són les que s'insereixen en el sistema econòmic"*.

Tradicionalment existien els "tornajorns" al camp; en entorns industrials aparegueren els grups d'ajuda mútua. Actualment es porten endavant projectes col·lectius com Wikipèdia o el Software Lliure, així com d'altres de caire associatiu o cooperatiu. Són projectes que caldrà desenvolupar mitjançant vincles d'amistat, parentiu, veïnatge i virtuals que generen pertinença i faciliten l'establiment de formes de reciprocitat que doten de seguretat a les persones, alhora que les connecten i generen comunitat.

